

ותן חלקנו בתורתך

מאת כ"ק האדמו"ר מרחלין שליט"א

נקודות למחשבה
והתעמקות בענייני
פרשת כי תבוא
תש"פ

www.rachlin.org.il

להצטרפות לרשימת תפוצה הוסיפו את המס'
02-6520002 לאנשי הקשר ושלחו 1.

הערה: מאמר זה הינו שכתוב מילה במילה של שיעור בפרשת השבוע שהעביר כ"ק האדמו"ר שליט"א.
לא הוכנסו שינויים על מנת לשמר את הסגנון המקורי.

פרשת כי תבוא תש"פ

ערב טוב, חיים טובים! מה שלומכם?
פרשה מאוד חשובה, מאוד מעניינת.

נתחיל בעניין הביכורים:

כל המצוות הקשורות באכילה באות לתקן את חטא עץ הדעת טוב ורע – עניין האכילה, כן: שצריך לברך קודם, לברך אחרי שבן אדם אוכל, לאכול רק מה שמותר ולא לאכול מה שאסור. ועניין של הביכורים כידוע זה על שבעת המינים שנשתבחה בהם ארץ ישראל. אז יש בזה גם תיקון לדיבת הארץ, חטא המרגלים כמובן, ושבן אדם יהיה שמת, כמו שכתוב: "עשיתי ככל אשר צויתני" – אומר רש"י: "שמחתי ושימחתי בו" – כשהוא מביא את הביכורים לבית המקדש, הוא לא הולך וחוסף ואוכל וזהו.

עם ישראל עם קדוש – "ממלכת כהנים וגוי קדוש". יש לו סדר בחיי הפרט ובחיי הכלל מה הוא צריך לעשות בכל שלב ושלב ובכל עניין ועניין. ובוודאי כן כשהחקלאי רואה את הפירות שלו שמבכרים, אז שמחה גדולה, אז לאיפה הוא מביא את זה? לבית המקדש. ושמה הוא צריך להתוודות שעשה הכל לפי ההלכה – כל שלב ושלב עשה לפי ההלכה ולפי מה שמצופה ממנו. ואז בת קול יוצאת ואומרת לו: 'כמו שזכית להביא השנה הזאת את הביכורים, תזכה גם לשנה הבאה!' אז הוא גם מתברך – פלאי פלאות, איזה יופי. כמה זה יפה, כשיש גילוי פנים ויש בית מקדש – הכל מסודר. בעזרת ה' בקרוב הבית השלישי יהיה קיים לעד, כי זה הבית שיבנה ה' יתברך בעצמו, בכבודו ובעצמו, כן, כמו שאמרו שירד בית המקדש מוכן מן השמיים.

אז יש פה תיקון גם כן לעניין של קללת הארץ, כן – שהארץ האדמה נתקללה, ועכשיו על ידי עבודת ה', על ידי המצוות התלויות בארץ עושים תיקון לזה ומקרבים את הגאולה. ויש הרבה הרבה טעמים שידועים ושיודעו בעתיד בעניין כל מצווה ומצווה וגם בעניין הבאת הביכורים.

וזה גם כן תיקון לעניין של כפיות טובה, כן: שבן אדם מיד כשיש לו תנובת השדה, תנובת העצים – הוא בא לה' יתברך להודות לו, הוא בא לשמוח ולשמה, הוא בא לראות ולהיראות – קושר את ההצלחה שלו, לא בכוחי ועוצם ידי, אלא בהשגחתו יתברך, בברכה שה' יתברך שלח לו. זה תיקון של כל החיים. התורה באה לתקן את כל החיים.

תחשבו על זה: ה' יתברך ברא את העולמות, ברא את העולם הזה, ורצה שיהיה תיקון לעולם הזה כי הוא מעורב טוב ורע רע וטוב – מי יעשה את המלאכה הזו? אז הביא את התורה, הציע אותה לאומות. כל אומה ואומה לא רצתה לקבל את התורה, כל אחת מהסיבה שלה. עם ישראל אמרנו: "נעשה ונשמע". ואז זכינו להיות אחראים על תיקון עולם במלכות ש-ד-י בכל עניין ועניין, בחיי הפרט ובחיי הכלל, וככה לתקן את העולם, לתקן את כל העולמות, לתקן את השכינה, ובסופו של עניין גם תיקון לאומות העולם, תיקון כל הרע. ואז תבוא הגאולה בעזרת ה' – עולם הבא, קבלת שכר וכל זה.

אז זה שבן אדם בגשמיות שלו, בהצלחה שלו, קושר את זה ישר לאבינו שבשמיים ולבית המקדש ולתורה ולמצוות שהוא צריך לקיים בעניין הזה – זה תיקון עצום, תיקון עצום.

ויש אזהרה באמת בקללות, שצריך לעבוד את ה' יתברך בשמחה. אם לא עובדים אותו בשמחה, זה דבר קשה מאוד מה שכתוב שם. וזה ניסיון גדול לעבוד את ה' בשמחה. צריך להיות שמח בחלקו – שמח במה שה' מחלק לו. זו מלחמה גדולה. אם יש ציווי כזה, אז יש מלחמה, כן – היצר הפרטי לא רוצה לתת לבן אדם להיות שמח: כל הזמן 'מה חסר לי', 'מה עשו לי', 'מה לא טוב לי'. תהיה שמח! יתמיד יכול להיות יותר גרועי, אמר אליהו הנביא. ובעזרת ה' יהיה רק טוב. וכל מה שה' עושה – עושה לטובה.

ולכן צריך לעבוד על זה כל הזמן. גם כשהזמנים טובים וגם כשהזמנים לא עלינו, קשים. כל מה שאבא עושה, עושה לטובה.

והגיע העניין של הקללות, כן: אז יש בתורת כהנים קללות שה' יתברך מזהיר את עם ישראל, ויש כאן בפרשה קללות שמשה רבינו מזהיר את ישראל. ויש קצת שוני בתוכן ובצורה של הקללות. ויש על זה פלפולים בגמרא וגם בזוהר בעניין הקללות הראשונות והקללות האלה של משה רבינו, שהוא מביא. מה ההבדלים? – שבקללות האחרונות האלה של משה רבינו לא נמצאה לשון נחמה, וזה מאוד הפחיד.

זה הפחיד את החכמים בזמן של רבי שמעון בר יוחאי: אז, רבי יוסי הצטער יחד עם שאר החכמים כשרבינו הרשב"י ברח – כתוב בזוהר שהוא ברח עם אלעזר בנו למדבר לוד, הכוונה לפקיעין. הם לא ידעו איפה הוא נמצא. וכשראו את הפסוקים האלה שבפרשה על הקללות, מאוד הצטערו למה יש קללות כל כך קשות כאן בפרשה ואין נחמות. אז באה יונה, וראו את היונה והשביעו את היונה – שמו לה פתק שתלך ותמצא איפה רבי שמעון, שיביא תשובה לעניין הזה. וזה הגיע לרבי שמעון. ורבי שמעון הצטער ובכה בגלל שהוא רחוק מהחכמים והתלמידים, והם לא מקבלים עכשיו את האור שהם צריכים לקבל ואת הידיעות. אז בא אליהו הנביא ושאל אותו: 'למה אתה בוכה?' – היה בא אליהם פעמיים ביום ללמוד איתם. אז הוא אמר: 'אל תבכה' – החכמים לא היו צריכים לדעת את זה, אבל עכשיו הוא גילה לו את הסוד שבעצם בקללות האלה שבמשנה תורה, כאן בחומש דברים פרשת כי תבוא, בקללות עצמן הן ברכות גדולות, ומוסתר שם אפילו התאריך של הגאולה השלימה, מוסתרת שם. אז רבי שמעון כתב פתק בחזרה. והיונה הגיעה, והחכמים לקחו את זה ושמחו שמחה גדולה.

תראו איזה דבר זה, כן – הריחוק. היום גם אנשים מרגישים את הריחוק מה' עָפָעוּ או מהרב או מהראש ישיבה בגלל העניין של הנגיף הזה. כמה חשוב ה'ביחד' – משפיע ומקבלים.

אוקיי, עכשיו לעצם העניין: עם ישראל, "ממלכת כהנים וגוי קדוש". כולנו בניו של המקום יתברך, מאמינים בני מאמינים וגומלי חסדים, אנשים טובים. למה צריך קללות? פה השאלה הכבדה. למה בכלל ה' יתברך צריך לאיים ולהזהיר את עם ישראל על ידי קללות קשות מאוד שיקרו? – אז אפשר להגיד, 'כן זו רק אזהרה, זה רק בשביל שנתנהג יפה'. אנחנו יודעים שהקללות התקיימו. לצערנו, במשך כל הדורות, כל הסבל של עם ישראל – התקיימו, לא יודע אם כולם, אבל רובן של הקללות התקיימו – כולל בשואה המזעזעת, חורבן בית ראשון, בית שני – כל מה שעבר על עם ישראל. אז אם כן, זו לא רק אזהרה בעלמא כמו שאנשים רוצים להתנחם. אלה באמת אזהרות אמיתיות.

וידוע, כתוב שה' יתברך הוא לא ותרן. אל תחשוב שהוא ותרן. נכון שיש מידת הרחמים. בזכות מידת הרחמים אנחנו מתקיימים. אם לא, לא יכולנו בכלל לעמוד בדין. אבל בכל אופן, ה' יתברך לא ותרן. ולא רק זה – אלא אחרי מאה ועשרים גם כן נפרעים מהאדם בהתחלה מהעבירות הקשות שעשה, ואחרי כך מעלים אותו לגן עדן, וגם בגן עדן אחרי איזה זמן עוד פעם מדקדקים אותו בעבירות היותר קלות – על כל דקדוק ודקדוק עד שיהיה מתוקן ומושלם כל פעם מענישים אותו עוד פעם, ואחר כך מעלים אותו עוד פעם. אז זה מראה שבאמת ה' יתברך ישתבח שמו לעד לא ותרן. אבל כל מה שה' עושה, עושה לטובה.

התשובה ככה: אם העולם היה רק טוב וכולנו היינו צדיקים כמו מלאכים, ואין לנו יצר הרע פרטי ולא יצר הרע כללי – אז מי צריך קללות, מי צריך אזהרות, מי צריך עונשים. אבל מרגע שהעולם ירד מדרגתו, גם על ידי חטא אדם הראשון ואחר כך אחרי כל החטאים של כולנו במשך הדורות – כל פעם שחוטאים אם לא עושים תשובה, הרע מתגבר, הרע הכללי בעולם ובעולמות מתגבר, מקבל תוקף – כי לכתחילה כוחות הרע קיבלו רק תקציב מועט כדי חיותם, ועל ידי החטאים שעושים רחמנא לצלן, אז הכוח של הרע מתגבר.

אז מצד אחד, יש את הלב הטוב והיצר הטוב בצד ימין של הלב, כמו שאומר בעל התניא הקדוש. מצד שני, יש את היצר הרע בצד שמאל של הלב, שהוא תקיף ולא רוצה לתת לנו לעבוד את ה', לא רוצה שנקיים את המצוות. אם יש תרי"ג מצוות, יש לפחות תרי"ג כפירות – נגד כל מצווה יש את הכפירה שלה, שהיצר לוחש לאדם למה לא לעשות, למה לא להאמין, למה לא לקיים.

אז יש מלחמה, מלחמה קשה. כמו שידוע כשהולכים להילחם, אז גם לפי התורה וגם להבדיל אצל האומות, יש דבר כזה ששמים יחידה כזו של חיילים יותר עורפיים, שלא מאפשרים למי שהולך בראש המחנה להילחם – הלוחמים לא מאפשרים להם לסגת ולברוח. שמעתי גם שככה היה ברוסיה, שהיו ממש שוברים להם את העצמות או הורגים אותם, למי שהיה נסוג מהחזית. למה? כי יש את האויב. אם בן אדם מפחד, רוצה לברוח, אז יש פה את החיילים שמונעים ממנו לברוח, כדי שילחם. אם זה מדובר על התורה שלנו – אז אנחנו מצווים על הגבורה, שצריכים להילחם ולא לברוח.

אם כן, בגלל שיש טוב ורע ויש פיתויים ליצר הרע הפרטי והכללי, אז צריכים להזהיר, וצריכים שיהיה ברור. ה' לא מעניש אלא אם כן מזהיר, אז יש עונשים. ולכן אין רק קו ימין. אם היינו רוצים רק אהבה והכל טוב – זה רק בעולם שהוא כולו טוב. כשאין רע – אז זה קו ימין, קו החסד והאהבה. אבל יש קו ימין, וקו שמאל זה הדין והגבורה והעונשים. וקו האמצעי – קו של האמת, התפארת, הרחמים. ומכריע תמיד, כן – ימין על שמאל בברכת כהנים, אז נוטה כלפי חסד – תמיד הדין נוטה כלפי חסד, רק נוטה אבל יש את העונשים.

ולכן היות שאנחנו מעורבבים טוב ורע. והטוב עצום, אבל גם הרע יכול להיות חלילה עצום. אז כדי שאנחנו באמת נעשה רצונו יתברך במשך כל אלפי שנות התיקון שהקציב, ועם כל הניסיונות שיש בעולם הגשמי הזה, היה חייב כביכול, ה' יתברך, לשים לנו גבול וגדר ואזהרות ועונשים. כדי שבזכות זה תהיה לפחות אומה אחת קדושה שעושה רצונו יתברך ולא רצון הסטרא אחרא. כי אם לא – אם בן אדם לא היה מפחד, אם אין לו בכלל פחד מעונש, 'יראת העונש' מה שנקרא, אז הוא יחטא כל הזמן. 'אשרי אדם מפחד תמיד'. אז אם זה לפרט ככה, גם לכלל ככה. אז לכן הוא שם את הקללות – כדי שנפחד, כדי שנלך בדרכו, שלא נהיה כופרים ולא נעשה היפך רצונו.

נשאלת השאלה: אבל רואים בחוש שיש אנשים שלא שומרים תורה ומצוות והם לא מקבלים את העונשים שכתובים בפרשה – אז לא רואים שיש דין ויש דין. אם בן אדם היה רואה שמי שמחלל שבת, "מות יומת" – היה מת במקום משמיים, אז היו רואים את העונש. עכשיו אין ארבע מיתות בית דין. אז אומרים חכמים שזה מתבצע ארבע מיתות בית דין, אבל בידי שמיים. אבל זה לא מתבצע מייד. יכול להיות שבן אדם שלא שומר תורה ומצוות הוא מקבל עונשים, אבל הוא לא מייחס – לא הוא מייחס את זה וגם לא אחרים מייחסים את זה – לעבירות שהוא עשה.

מובן שיש גם תינוקות שנשבו, כן. אני אומר: כל הדור זה תינוקות שנישבו – לא כולם נישבו בגויים, אבל כולם נישבו בדעות כוזבות. ככה אנחנו מלמדים זכות. הדעות הכוזבות הן גורמות לאדם לעשות עבירות. אז בגלל שאין בירור אמיתי, אז כולם ככה בחינת תינוקות שנישבו בדעות הכוזבות. ויש רשעים אולי שמקבלים את העולם הזה תמורת כמה מצוות שעשו, ולא מקבלים את העולם הבא. ככה אמרו חכמים.

ובכל אופן, אולי הקללה הכי קשה לאומה הקדושה ולעולמות כולם, זה ההסתר פנים. זה בדיוק העניין הזה – ההסתר פנים שה' יתברך מסתיר את פניו, הסתר רגיל או הסתר כפול. ואז לא יודעים בכלל אם יש בורא או אין בורא, לא יודעים אם התורה נכונה או לא, לא יודעים אם מי שטוב מקבל טוב ומי שרע מקבל רע – הכל בערפל מאוד גדול. זה מצד אחד מאפשר את הבחירה החופשית. מצד שני זה גם מבלבל מאוד – בן אדם צריך להתברר ולעשות עבודה ומלחמה מאוד גדולה כדי לקיים את הכל ולהאמין בכל, להאמין בתורה ובמשה עבדו, בה' יתברך בראש ובראשונה, צריך לעשות בירורים ולימוד תורה ולהתעמק ולמסור את הנפש – אין התורה מתקיימת 'אלא במי שממית עצמו עליה' – כדי לקיים הכל בעולם של הסתר פנים.

וזה עונש על כך שכשהיינו כולנו בנשמת אדם הראשון בגן עדן והיה גילוי פנים, לא קיימנו את המצווה שה' אמר לנו לא לאכול מעץ הדעת טוב ורע. אז עכשיו אנחנו – כל אחד עם הניצוץ נשמה שלו, עם החלק שלו מאדם הראשון, מעמידים אותו בנסיונות בהסתר פנים, בהסתר כפול אפילו, והוא צריך לחתור לאמת ולהידבק באבא שבשמיים למרות המצב הזה, ולשמוע ליצר הטוב ולא לשמוע ליצר הרע. וזה לא פשוט הדבר הזה בכלל – מלחמת עולם, כל החיים עד הרגע האחרון, עד הרגע האחרון.

וזה עניין זמני כמובן. כשיבוא במהרה המשיח, אז יהיה גילוי פנים והאמת תהיה ברורה לכולם, וכולנו נעבוד את ה' שכם אחד – מי שיישאר, מי שה' ישאיר. אבל אז גם כבר לא תהיה בחירה. ואם אין בחירה, אז אין קבלת שכר. קבלת שכר זה על הזמן שיש בחירה.

אז ככה אפשר להבין, כן – מצד אחד יש את האזהרות ואת הקללות, מצד שני הן התקיימו במשך הדורות. אבל בגלל ההסתר פנים, אי אפשר להקיש בבירור ובפשטות שמה שקיבלו עונש על דבר אחד זה בגלל מה שהם עשו, אלא אם כן היו נביאי אמת ואמרו לנו. אם אין נבואה, נביאי אמת, אין מי שיגיד. אז מנסים לחשוב, להקיש, אבל תמיד נשאר לאנשים מסויימים ספק. וזו קללה שבעצמה מאוד קשה.

אבל זה המצב. ומפה אנחנו צריכים לעלות, אין לנו ברירה. אנחנו מתעוררים עכשיו לעבוד את ה' יתברך "בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך", מתוך שמחה – זה החידוש העצום של רבינו הבעל שם טוב הקדוש: לעבוד את ה' בשמחה – לא משנה מאיזה מצב, לא משנה מה קורה, לא משנה כלום – להיות שמח, להידבק באבא שבשמיים ולקבל את היסורים לא רק מאהבה, אלא גם בשמחה, ולתקן, כל רגע ורגע להתגבר ולתקן – כל התורה המופלאה של תורת החסידות, זכותו תגן עלינו על כל ישראל.

יהי רצון שלא יתקיימו הקללות כפשוטם, אלא רק כברכות כמו שאמרו בזוהר הקדוש, ותבוא הגאולה במהרה ברחמים!

לחיים, לחיים, לחיים!

להתחזק! עוד מעט ראש השנה – להתחזק בשמחה ובעבודתו יתברך לשם שמיים!

לחיים, לחיים, לחיים!

שבת שלום ומבורכת לכל בית ישראל.